

Օրհնութիւն սեղանոյ վասն մասնաւոր կերակրոց և ըմպելեաց:

Պատրաստեն զսեղանն հացի, և զարդարեն
կերակրօք, և կանգնեն իւրաքանչիւր ոք ի տեղիս
իւրեանց: Եւ զայ իշխանաւորն, կամ քահանայն, և
ասէ սաղմոս:

Գպիրքն

Կց. Աչք ամենեցուն ի քեզ յուսան, և դու տաս
կերակուր նոցա ի ժամու:

Բարձր առնեմ զքեզ աստուած իմ, և թագաւոր իմ,
և օրհնեմ զանուն քո յաւիտեան և յաւիտեանս
յաւիտենից:

Զօրհնապազ օրհնեցից զքեզ, և գովեցից զանուն
քո յաւիտեան և յաւիտեանս յաւիտենից:

Մեծ է տեր և օրհնեալ է յոյժ, և մեծութեան նորա
ոչ գոյ չապ:

Ազգք և ազգք գովեսցեն զգործս քո, և
զգօրութիւնս քո պատմեսցեն:

Զմեծվայելչութիւն փառաց սրբութեան քո
խօսեսցին, և զսքանչելիս քո պատմեսցեն:

Զգօրութիւն ահի քո ասասցեն, և զմեծութիւնս քո
պատմեսցեն:

Զյիշատակ բազում քաղցրութեան քո բոլրեսցեն,
և արդարութեամբ քով ցնծասցեն:

Գթած ողորմած է տեր, երկայնամիտ և
բազումողորմ:

Քաղցր է տէր առ ամենեւեան, և զթութիւն նորա
ի վերայ ամենայն արարածոց իւրոց:

Խոստովան եղիցին առ քեզ, տէր, ամենայն գործք
քո, և սորքք քո օրհնեսցեն զքեզ:

Orhnootyoon seghano vasn masnavor geragrots yev umbelyats.

*Badrasden zseghann hatsyoo, yev zartaren geragrok, yev
ganknen yoorakanchyoor vok i deghis yooryants. Yev ka
ishkhanavorn, gam kahanayn, yev ase saghmos.*

Tbirkn

Achk amenetsoon i kez hoosan, yev too das geragoor
notsa i zhamoo.

Partsr arnem zkez asdvadz im, yev takavor im, yev
orhnem zanoon ko havidyan yev havidyans
havidenits.

Zorhanabaz orhnetsits zkez, yev kovetsits zanoon ko
havidyan yev havidyans havidenits.

Medz e der yev orhnyal e hoyzh, yev medzootyan
nora voch ko chab.

Azkk yev azkk kovetsen zkordzs ko, yev zzorootyoons
ko badmestsen.

Zmedzvayelchootyoon parats srpootyan ko
khosestsin, yev zskanchelis ko badmestsen.

Zzorootyoon ahi ko asatsen, yev zmedzootyoons ko
badmestsen.

Zyishadag pazoom kaghtsrootyan ko pghkhestsen, yev
artarootyamp kov tsndzastsen.

Ktadz voghormadz e der, yergaynamid yev
pazoomoghorm.

Kaghtsr e der ar amenesyan, yev ktootyoon nora i vera
amenayn araradzots yoorots.

Khosdovan yeghitsin ar kez, der, amenayn kordzk ko,
yev sorpk ko orhnetsen zkez.

Table Blessing for Special Guests Who Dine and Drink

*They prepare the table with bread, arrange the food, and
all stand in their places around the table. Then the
sovereign or priest enters, and they recite the Psalm.¹*

Clerks

The eyes of all look up to you, and you give them
their food in due season.

I will exalt you, my God and my king, and bless your
name for ever and unto the ages of ages.

Every day I will bless you, and praise your name for
ever and ever.

The Lord is great and greatly to be praised, and to his
greatness there is no end.

Age after age will praise your works, and proclaim
your might.

They will tell of your holiness in glorious jubilation;
they will declare your beauty.

They will speak of the power of your awesome deeds;
they will declare your greatness.

They will recall your abundant goodness and will
exult in your righteousness.

The Lord is gracious and merciful: he is long-
suffering and abounding in love.

The Lord is good towards everyone, and his grace
extends over all his works.

Let all your works give thanks to you, Lord, and all
your faithful ones bless you.

1. Psalm 144 (145).

*Զփառս արքայութեան քո ասասցեն, և
զգօրութիւնս քո պատմեսցեն:*

*Ճանաչել որդւոց մարդկան զգօրութիւնս քո, և
զփառս մեծփայլչութեան արքայութեան քո:*

*Արքայութիւն քո արքայութիւն ամենայն
յաւիտենից, և տէրութիւն քո ազգէ մինչև յազգ:*

*Հաւատարիմ է տէր յամենայն բանս իւր, և արդար
է յամենայն գործս իւր:*

*Հաստատէ տէր զամենայն գայթակղեալս, և
կանգնէ զամենայն գլորեալս:*

*Աչք ամենեցուն ի քեզ յուսան, և դու տաս
կերակուր նոցա ի ժամու:*

*Տաս դու նոցա և կերակրին, բանաս զձեռն քո, և
լցուցանես զամենեւեան քաղցրութեամբ կամօկ
քովք:*

*Արդար է տեր յամենայն ճանապարհս իւր, և
սուրբ է յամենայն գործս իւր:*

*Մերձ է տէր առ ամենեւեան՝ ոյք կարդան առ նա,
առ ամենեւեան ոյք կարդան առ նա
ճշմարտութեամբ:*

*Զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ տէր, աղօթից
նոցա լսէ և կեցուցանէ զնոսա:*

*Պահէ տէր զամենեւեան ոյք սիրեն զնա, և
զամենայն մեզաւորս սատակէ տէր:*

*Զօրհնութիւնս տեսաւ խօսեսցի բերան իմ.
օրհնեսցէ ամենայն կենդանի զանուն սուրբ նորա
յաւիտեան. և յաւիտեանս յաւիտանից:*

*Փառք հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ, այժմ և
միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:*

Քահանայն

*Ողորմած գթած է տէր, կերակուր տայ
երկիւղածաց իւրոց:*

Սարկաւագն

*Եւ եւս խաղաղութեան զտէր աղաչեսցուք:
Աղաչեսցուք զամենակալն աստուած՝ զի
պարգեւեսցէ մեզ կերակուր ուրախութեան, եւ*

Zpars arkayootyan ko asastsen, yev zzorootyoons ko
badmestsen.

Janachel vortvots martgan zzorootyoons ko, yev zpars
medzvayelchootyan arkayootyan ko.

Arkayootyoon ko arkayootyoon amenayn havidenits,
yev derootyoon ko azke minchev hazk.

Havadarim e der hamenayn pans yoor, yev artar e
hamenayn kordzs yoor.

Hasdade der zamenayn kaytagghyals, yev gankne
zamenayn kloryals.

Achk amenetsoon i kez hoosan, yev too das geragoor
notsa i zhamoo.

Das too notsa yev geragrin, panas ztsern ko, yev
ltsootsanes zamenesyan kaghtsrootyamp gamog kovk.

Artar e der hamenayn janabrahs yoor, yev soorp e
hamenayn kordzs yoor.

Merts e der ar amenesyan: voyk gartan ar na, ar
amenesyan voyk gartan ar na jshmardootyamp.

Zgams yergyooghadzats yoorots arne der, aghotits
notsa lse yev getsootsane znosa.

Bahe der zamenesyan voyk siren zna, yev zamenayn
mezavors sadage der.

Zorhnootyoons dyarrn khosestsi peran im; orhnestse
amenayn gentani zanoon soorp nora havidyan; yev
havidyans havidanits.

Park hor yev vortvo yev hokvooyrn srpo, ayzhm yev
mishd yev havidyans havidenits. Amen.

Kahanayn

Voghormadz ktadz e der, geragoor da yergyooghadzats
yoorots.

Sargavakn

Yev yevs khaghaghootyan zder aghachestsook.
Aghachestsook zamenagaln asdvadz: zi barkevestse
mez geragoor oorakhootyan, yev ltsootse zsirds mer i

They shall speak of the glory of your kingdom and
tell of your power,

To make known your might to the children of men,
and the glorious splendor of your kingdom.

Your kingdom is a kingdom for all ages and your
dominion is for all generations.

The Lord keeps faith in all his promises and is
hallowed in all his works.

The Lord supports all who are falling, and raises up all
who are bowed down.

The eyes of all look up to you, and you give them
their food in due season.

You give to them and they are fed; you open your
hands and fill all things with goodness by your will.

The Lord is just in all his ways, and faithful in all his
works.

The Lord is close to all who pray to him, those who
call upon him in truth.

He will meet the desire of those who fear him, and
hear their pleas and save them.

The Lord keeps watch over those who love him, but
the wicked, he will utterly destroy.

My mouth will speak the praise of the Lord, and let
all flesh bless his holy name, for ever and to all
eternity.

Glory to the Father and to the Son and to the Holy
Spirit. Now and always and unto the ages of ages. Amen.

Priest

The Lord is merciful and compassionate; he gives
food to those who fear him.

Deacon

Again in peace let us beseech the Lord. Let us beseech
almighty God to give us the food of joy, and to fill our
hearts from the fullness of his creatures. Almighty

լցուցէ զսիրտս մեր ի լիութենէ արարածոց իւրոց:
Ամէնակալ տէր աստուած մեր կեցո եւ ողորմեա:

Քահանայն

Օրհնեա, քրիստոս աստուած մեր, հոգեւոր
օրհնութեամբ զկերակուրս եւ զըմպելիս ծառայից
քոց: Եւ շնորհեա առողջութիւն հոգւոյ եւ մարմնոյ:
Որպէս զի կրօնաւորական պարկեշտութեամբ
վայելելով ի մարմնաւոր պիտայիցս՝ անանց
բարեացդ եւ երկնից արքայութեանդ հաղորդս
լիցուք ընդ ամենայն սուրբս քո: Եւ գործութեամբ
փառաւորեսցուք զքեզ ընդ հօր եւ ամենասուրբ
հոգւոյդ: այժմ եւ միշդ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:
ամէն:

Ժողովուրդքն

Հայր մեր որ յերկինս ես. սուրբ եղիցի անուն քո:
Եկեսցէ արքայութիւն քո. եղիցին կամք քո որպէս
յերկինս եւ յերկրի: Զհաց մեր հանապազորդ սուր
մեզ այսոր: Թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք
թողումք մերոց պարտապանաց: Եւ մի՛ տանիր
զմեզ ի փորձութիւն: այլ փրկեա զմեզ ի չարէ:

Քահանայն

Զի քո է արքայութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք
յաւիտեանս. ամէն:

Եւ օրհնող սեղանույն կայով կանգուն՝ եւ առեալ
զհացն բեկանէ ընդ պատուաւորացն, օրք արընթէր
կան. կամ ընդ այնոցիկ, որ պատրաստող են
հաշոյն, եւ նոքա առ ամենեւեան, եւ ասէ.

Ճաշակեսցուք խաղաղութեամբ զկերակուրս, որ
պարզեւեալ է մեզ ի տեսնէ: Օրհնեալ է տէր ի
պարզեւս իւր. ամէն:

Եւ նստին ի ճաշն: Իսկ եթէ վանականք իցեն, կամ
անապատաւորք, նստցի մինն յեղբարց ի
բարձրագոյն տեղոջ, եւ առեալ ընթեռնուցու զգիրս
աստուածային եւ ամենեւեան ունկն դիցեն
ընթերցմանն անմոռն ճաշակմամբ: Եւ եթէ ոք
խնդրեսցէ զլուծումն ինչ տարակուսանաց, լուծցեն՝
որք կարողքն իցեն. եւ դարձեալ ճաշեսցեն

liootene aradzots yoorots. Amenagal der asdvadz
mer getso yev voghormya.

Kahanayn

Orhnya, krisdos asdvadz mer, hokevor orhnootyamp
zgeragoors yev zumbelis dzarayits kots; yev shnorhya
aroghchootyoon hokvo yev marmno. Vorbes zi
gronavoragan bargeshdootyamp vayelev i
marmnavor bidayitss: anants paryatst yev yernits
arkayootyant haghorts litsook unt amenayn soorps
ko. Yev kohootyamp paravorestsook zkez unt hor yev
amenasoorp hokvooyt; ayzhm yev misht yev
havidyans havidenits; amen.

Zhoghovoortkn

Hayr mer vor hergins yes; soorp yeghitsi anoon ko.
Yegestse arkayootyoon ko; yeghitsin gamk ko vorbes
hergins yev hergri. Zhats mer hanabazort door mez
aysor. Togh mez zbardis mer, vorbes yev mek
toghoomk merots bardabanats. Yev mi danir zmez i
portsootyoon; ayl prgya zmez i chare.

Kahanayn

Zi ko e arkayootyoon yev zorootyoon yev park
havidyans; amen;

*Yev orhnogh seghanooyin galov gankoon: yev aryal zhatsn
pegane unt badvavoratsn, ork arunter gan; gam unt
aynotsig, vor badrasdogh yen hatsooyin, yev noka ar
amenesyan, yev ase;*

Jashagestsook khaghaghootyamp zgeragoors vor
badrastyal e mez i diarne. Orhnayal e der I barkevs
yoor; amen.

*Yev nsdin i jashn. Isg yete vanagank itsen, gam
anabadavork, nsdtsi minn heghparts i partsragooyin
deghvoch, yev aryal unternootsoo tskirs asdvadzayin yev
amenekyan oongn titsen untertsman anmroonch
jashagmamp. Yev yete vok khntrestse zloodzoomn inch
daragoosanats, loodztsen: vork garoghkn itsen; yev
tartsyal jashestsen lrelyayn, yev voch aghaghagau. Yev hed*

Lord our God, save us and have mercy on us.

Priest

O Christ our God, bless this food and this drink of
your servants with a spiritual blessing, and grant
health to our souls and bodies; so that enjoying the
food our bodies require in the modesty befitting our
religious calling, we might share in your good things,
and in the kingdom of heaven, together with all your
saints. So that in thanksgiving, we might glorify you,
with the Father and with the all-holy Spirit, now and
always and unto the ages of ages. Amen.

Congregation

Our Father who art in heaven, hallowed be thy name.
Thy kingdom come, thy will be done on earth as it is
in heaven. Give us this day our daily bread and
forgive us our trespasses, as we forgive those who
trespass against us. And lead us not into temptation,
but deliver us from evil.

Priest

For thine is the kingdom and the power and the glory
forever. Amen.

*And the blesser comes to the table standing, and taking
the bread prayerfully tears it in the presence of the
believers, who are present or who are accounted for and
ready, and they all shall say,*

Let us eat this meal in peace that the Lord has
prepared for us. Blessed is the Lord in all his gifts.
Amen.

*Then, they shall be seated to dine. If a monk or a
penitential be among them, they [he] shall sit at the head
of the table, and they shall take a text to recite in a Godly
and mild tone at the dinner. If someone asks for an
explanation of the text, then one capable shall explain.
And then they shall continue dining quietly and without
murmuring. And after the table is cleared, they stand*

լոելեայն, եւ ոչ աղաղակաւ: Եւ յետ յառնելոյ ի սեղանոյն, դարձեալ կացցեն ի տաղիս իրեանց: Եւ ասասցէ քահանայն.

Քահանայն

Տէր յիսուս, լցաք ի բարութեանց քոց:

Դպիրքն

Տացուք գոհութիւն տեսարուն աստուծոյ մերոյ:

Աչք տեսարուն ի վերայ երկիւղածաց իւրոց, և ոյք յուսան յողորմութիւն նորա:

Փրկել ի մահուանէ զանձինս նոցա, և կերակրել զնոսա ի սովու:

Անձինք մեր համբերեսցեն տեսուն, զի օգնական և պաշտպան մեր է:

Ի նա ուրախ եղիցին սիրտկ մեր, եւ յանուն սուրբ նորա յուսացուք: Եղիցի ողորմութիւն քո տէր ի վերայ մեր, որպէս յուսացաք ի քեզ:

Փառք հօր եւ որդւոյ եւ հոգւոյն սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

Քահանայն

Կերակրիչ և ուրախարար տէր, փառք քեզ. լցուցանող քրիստոս, գոհանամք զքէն:

Սարկաւագն

Եւ եւս խաղաղութեան զտէր աղաչեսցուք: Գոհացարուք ի վերայ լիութեանց պարգեւաց տեսուն աստուծոյ մերոյ: Որ կերակրէ զմեզ օր ըստ օրէ առատապէս քաղցրութեամբ կամօք իւրովք: Զի հոգեւոր բարութեանն եւ երկնից արքայութեանն հաղորդս արասցէ զծառայս իւր ըստ ակնկալութեան յուսոյն մերոյ: Ամենակալ տէր աստուած մեր, կեցո և ողորմեա:

Աղօթք

Օրհնեալ ես, տէր աստուած մեր, որ կերակրես զմեզ ի մանկութենէ. եւ տաս կերակուր ամենայն մտեղեաց. լցո ուրախութեամբ և բերկրութեամբ զսիրտս մեր. որպէս զի զամենայն բաւականութիւն

harnelo i seghanooyin, tartsyal gatstsen i daghis yooryants. Yev asastse kahanayin;

Kahanayn

Der hisoos, ltsak i paroityants kots.

Tbirkn

Datsook kohootyoon dyarn asdoodzo mero.

Achk dyarn i vera yergyooghadzats yoorots, yev voyk hoosan hoghormootyoon nora.

Prgel i mahvane zantsins notsa, yev geragrel znosa i sovoov.

Antsink mer hamperestsen dyarn, zi oknagan yev bashdban mer e.

I na oorakh yeghitsin sirdg mer, yev hanoon soorp nora hoosastsook. Yeghitsi voghormootyoon ko der i vera mer, vorbes hoosatsak i kez.

Park hor yev vortvo yev hokvooyin srpo, ayzhm yev mishd yev havidyans havidenits.

Kahanayn

Geragrigh yev oorakharar der, park kez; Itsootsanogh krisdos, kohanamk zken.

Sargavakn

Yev yevs khaghaghootyan zder aghachestsook. Kohatsarook i vera liootyants barkevats dyarn asdoodzo mero. Vor geragre zmez or usd ore aradabes kaghtsrootyamp gamok yoorovk. Zi hokevor paroityann yev yernits arkayootyann haghorts arastse zdzarays yoor usd agngalootyan hoosooyin mero. Amenagal der asdvadz mer, getso yev voghormya.

Aghotk

Orhnyal yes, der asdvadz mer, vor geragres zmez i mangootene; yev das geragoor amenayn mseghyats; Itso oorakhootyamp yev pergrootyamp zsirds mer; vorbes zi zamenayn pavaganootyoon oonitsimk

again, and the priest says:

Priest

Lord Jesus, you have filled us with your benevolence.

Clerks

Let us give thanks to the Lord our God.

The eye of the Lord is on those who fear him, and they desire his mercy.

Free their souls from death, and feed those who hunger.

Our souls wait upon the Lord, he is our helper and protector.

Our hearts rejoice in him, and may we place hope in his name. May your mercy be upon us Lord, as we place hope in you.

Glory to the Father and to the Son and to the Holy Spirit now and forever and unto the ages of ages.

Priest

Nurturing and uplifting Lord, glory to you. O Christ, who satisfies us, we thank you.

Deacon

And again in peace let us beseech the Lord. We offer thanks over the fullness of the gifts from the Lord our God, who wills to feed us most plentifully from day to day by your gracious will. As your spiritual holies and heavenly dominions partake, so also these your servants do under your hopeful watchful eye. Almighty Lord our God, save and have mercy.

Prayer

Blessed are you, Lord our God, who has fed us from infancy; and who gives food to all fleshly creatures. Fill our hearts with happiness and servitude, so that we have all complete fullness in our good works to

ունիցիմք առաւելեալք ի գործս բարութեան ի քրիստոս հիսուս ի տէր մեր: Որում վայել է փառք իշխանութիւն եւ պատիւ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Սարկաւագն

Աստուծոյ երկրպագեսցուք:

Քահանայն

Փառք քեզ, տէր, փառք քեզ, թագաւոր փառաց, որ ետուր մեզ կերակուր ուրախութեան, եւ լցուցեր զսիրտս մեր ի լիութենէ ամենաբաւական ողորմութեան քոյ. լցո եւ այժմ զմեզ հոգւովդ քով սրբով. որպէս զի գտցուք առաջի քոյ հաճոյք, եւ մի՛ ամաչեցեալք. զի դու գաս եւ հատուցանես իւրաքանչիւր ըստ գործս իւր. և քեզ վայել է փառք իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Օրհնեալ տէր մեր յիսուս քրիստոս. ամէն:

Ժողովուրդքն

Հայր մեր որ յերկինս ես. սուրբ եղիցի անուն քո: Եկեսցէ արքայութիւն քո. եղիցին կամք քո որպէս յերկինս եւ յերկրի: Զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսոր: Թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք թողումք մերոց պարտապանաց: Եւ մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն. այլ փրկեա զմեզ ի չարէ:

Քահանայն

Զի քո է արքայութիւն եւ զօրութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն:

Զկերողիս աստուած օրհնեսցէ. ըսպասաւորաց և երախտաւորացն վարձս բարեաց պարգեւեսցէ. եւ օրհնեսցէ զամենեսեան քրիստոս աստուած, որ զմեզ կերակրեաց եւ լիացոյց, նմա փառք յաւիտեանս. ամեն:

aravelyalk i kordzs parooutyan i krisdos hisoos i der mer. Voroom vayel e park ishkhanootyoon yev badyoo; ayzhm yev mishd yev havidyans havidenits; amen.

Khaghaghootyoon amenetsoon.

Sargavakn

Asdoodzo yergrbakestsook.

Kahanayn

Park kez, der, park kez, takavor parats, vor yedoor mez geragoor oorakhootyany, yev ltsootser zsirds mer i liootene amenapavagan voghormootyany ko; lto yev ayzhm zmez hokvovt kov srpov; vorbes zi kdtsook arachi ko hacooyk, yev mi amashetsyalk; zi too kas yev hadootsaneyoorakanchyoor usd kordzs yoor; yev kez vayel e park ishkhanootyoon yev badyoo, ayzhm yev mishd yev havidyans havidenits; amen.

Orhnyal der mer hisoos krisdos; amen.

Zhoghovoortkn

Hayr mer vor hergins yes; soorp yeghitsi anoon ko. Yegestse arkayootyoon ko; yeghitsin gamk ko vorbes hergins yev hergri. Zhats mer hanabazort door mez aysor. Togh mez zbardis mer, vorbes yev mek toghoomk merots bardabanats. Yev mi danir zmez i portsootyoon; ayl prgya zmez i chare.

Kahanayn

Zi ko e arkayootyoon yev zoroootyoon yev park havidyans; amen;

Zgeroghgs asdvadz orhnestse; usbasavorats yev yerakhdavoratsn vartss paryats barkevestse; yev orhnestse zamenesyan krisdos asdvadz, vor zmez geragryats yev liatsooyts, nma park havidyans; amen.

our Lord Jesus Christ. To whom is befitting glory, dominion, and honor now and always and unto the ages of ages. Amen.

Peace unto all.

Deacon

Let us bow down² to God.

Priest

Glory to you, Lord, glory to you, king of glory, who gives us joyous sustenance, and who fills our hearts with joy, and who fills our hearts to the fullest with your mercy. Fill us also always with your spirit, so that we may be your joy and not an embarrassment and so that you may reveal to each your works. And to you is befitting glory, dominion, and honor now and always and unto the ages of ages. Amen.

Blessed is our Lord Jesus Christ. Amen.

Congregation

Our Father who art in heaven, hallowed be thy name. Thy kingdom come, thy will be done on earth as it is in heaven. Give us this day our daily bread and forgive us our trespasses, as we forgive those who trespass against us. And lead us not into temptation, but deliver us from evil.

Priest

For thine is the kingdom and the power and the glory forever. Amen.

Bless those who dine, Lord. Grant good gifts to those who serve and those who are grateful. And bless those, Christ God, who feed us and fill us, to you glory always. Amen.

2. *Երկրպագեսցուք* (literally “let us kiss the ground”) is typically translated “let us bow down” or “let us worship.”